

МАЄМО ПЕРШИЙ ПІДРУЧНИК

Оксана ЛЕГКУН

кандидат мистецтвознавства

Все-таки книга — вічне, безсмертне і невичерпне, універсальне джерело мудрості, дароване Богом людині для її духовного наповнення, для інтелектуального збагачення, для збереження і передачі нащадкам духовних скарбів минулого і сьогодення. Святе Письмо — Біблія — так і перекладається: "Книга". Основне покликання книги — давати знання, що відкривають шлях до істини. Тому серед усіх книжкових видів найважливішим є навчальна книга. Нелегко написати наукову статтю, аналітичну розвідку, монографію, які розкривають об'єкт дослідження. Важче підготувати навчальний посібник, який допомагає у вивченні предмета дослідження. Але найважче створити навчальний підручник, що у процесі оволодіння знаннями виступає універсальним, доступним для всіх користувачів інструментом, по відношенню до якого всі інші засоби і джерела виконують допоміжну роль. З огляду на це в оцінці науково-видавничої діяльності науково-педагогічних працівників вищого закладу освіти важливе місце належить публікаціям наукових статей, особливо у фахових і наукометричних виданнях, масштабних за обсягом і змістом матеріалів монографій.

Вагомим здобутком науковця вважається видання навчального посібника з відповідним Грифом МОН України. Наші автори поклали до видавничої скарбниці академії сотні наукових статей, кілька десятків монографій і навчальних посібників. Нарешті ця скарбниця поповнилась першим

мистецтво, як невід'ємну складову частину духовного життя українського народу, а українську музику — у зв'язку та єдності з музичною культурою інших народів. Відразу ж зауважимо (і це знають досвідчені автори-фахівці), що створити навчальний підручник для дітей молодшого шкільного віку не легше, а в багатьох аспектах навіть складніше, ніж аналогічне навчальне видання для студентів ВНЗ. Матеріал підручника розпочинається зображенням Державних Символів України Тризуба і Прапора та тексту Державного Гімну України.

Методично підручник структурований на дві частини — окремо для кожного навчального семестру. Тематика занять I семестру — "Музика мого народу", на що відведено 15 уроків. В передмові до навчального матеріалу I семестру автори наголошують: "Величальні, щедри і щирі колядки та щедрівки, закличні, ніжні, сповнені чекання веснянки, поезія та краса обжинкових пісень, творчість трістих музик продовжують жити у різноманітних музичних жанрах українських композиторів. Багатюща народна звукова скарбниця розкривається перед допитливими, розумними, люблячими і шанобливими серцями. Дуже хочемо, щоб народна пісня, юний друже, звучала у твоєму серці упродовж життя".

Вже з перших уроків починається національно-патріотичне виховання молодших школярів: автори розповідають про Гімн України (муз. М.Вербицького, сл. П.Чубинського), про пісню "Моя Україна" (муз. А.Мігай, сл. М.Ковалка), подають їх слова і партитуру. Подається матеріал про специфічне явище народної музичної культури — трістих музик. Вважають музично-поетичні образи "України-дівчини", символіка калини, героїко-патріотичне наповнення українських народних танців. Висвітлюється феномен кобзарського мистецтва, духовний подвиг українських кобзарів. Розповіді та знайомства з українськими народними піснями і танцями пов'язані з історичною боротьбою і побутом українського народу, здійснюються на тлі музично-пісенної інтерпретації людських переживань.

Автори дають відомості про такі величні жанри музичного мистецтва, як симфонія, опера, рапсодія. Це здійснюється

на основі ознайомлення учнів з різними жанрами народної музики: піснею, думами, колядками, щедрівками, коломийками, з музикою українських народних танців.

Зі сторінок підручника школярі отримують перші відомості про творчість видатних українських композиторів Левка Ревуцького, Михайла Вербицького, Михайла Калачевського, Миколи Лисенка, Якова Степового, Георгія Майбороди, Кирила Стеценка, Юрія Щуровського, Семена Гулака-Артемовського, Дмитра Бортнянського, а також про музично-пісенну творчість легендарної Марусі Чурай.

Запропонована у підручнику методика проведення уроків передбачає прослуховування і виконання учнями значної кількості народних і популярних пісень та практичних вправ за мелодіями музичних творів, в тому числі з використанням ритмічно-темпорального супроводу музичних іграшок та інструментів. Навчальний матеріал завершується тестовими завданнями для перевірки знань з теми "Музика мого народу", які містять цікаві творчі запитання про українських композиторів, про українські народні інструменти, музичні твори як народного фольклору, так і окремих авторів, про обрядові пісні і танці, про музичні символи України.

На II семестр навчального року пропонується тема "Музика єднає світ", де національно-патріотичний потенціал українського музичного мистецтва спрямовується в єдине русло загальнолюдських духовно-мистецьких цінностей. Авторі аргументовано стверджують: "Мова музики є зрозумілою для всіх людей Землі... Універсальність музичної мови виражається в тому, що вона розкриває зміст, духовну сутність життя людей, байдуже в якій частині світу вони проживають. Пісенно-танцювальна творчість кожного народу відображає своєрідність і особливості національної культури. Творчі стосунки між націями постійно взаємозбагачуються та оновлюються звуковими джерелами. Композитори виявляють інтерес не тільки до своєї, а й до чужої народної творчості. Народні інтонації захоплюють і хвилюють, але вони вже звучать по-іншому у представника іншої країни, що не позбавляє їх національної своєрідності. Цей зв'язок є необхідною умовою розвитку усієї світової музичної культури... На різних мовах зрозуміла дивовижна краса музики. Ось тільки нехай відкриється серце і розум, щоб пізнати і відчувати самобутню силу своєї музики і музики інших народів".

Можемо стверджувати, що автори підручника зробили все, щоб відкрити юні

душі для сприйняття і засвоєння кращих зрізів світової музичної культури, для поглибленого усвідомлення неперехідної значимості та високих цінностей національного музичного мистецтва. З перших уроків учні переконуються в наявності українських мотивів у творчості зарубіжних композиторів, зокрема використання ними елементів музичного спадку Л.Ревуцького, С.Климовського та інших. Йдеться і про творчість сучасних українських композиторів у контексті національної та світової музики (С.Станкевича, Л.Колодуба та інших).

Для четвертокласників стають доступними основні відомості про творчість Людвіга ван Бетховена, Арама Хачатуряна, Клода Дебюссі, Йоганна Себастьяна Баха, Шарля Гуно, Петра Чайковського, Михай-

ла Глінки, Фредерика Шопена, Вольфганга Моцарта та інших.

У підсумкових тестових завданнях зустрічаються запитання про творчі взаємовпливи української та зарубіжної музики, про музичні жанри і види народних танців у різних країнах, про використання зарубіжними композиторами мотивів українського музичного фольклору.

У підручнику подається 38 партитур українських і зарубіжних музичних творів. Видання багато ілюстроване. Для більшості ілюстрацій характерний національний колорит.

Верстка і поліграфічне виконання книги відповідають методичним та естетичним вимогам, містять елементи зацікавлення, стимулюють пізнавальний інтерес учнів, полегшують засвоєння навчального матеріалу.

На завершення зауважимо, що перша спроба створення навчального підручника для закладів освіти виявилася вдалою, і висловимо переконання, що вона не остання: приклад Наталії Бондаренко і Людмили Яловської наслідують інші науковці нашої академії.

Олена ХИЛЮК

кандидат філософських наук

У київському видавництві "Центр учбової літератури" побачив світ навчальний посібник "Кримінально-виконавче право України у схемах і таблицях". Видання підготував авторський колектив, у якому спільно з фахівцями-правознавцями

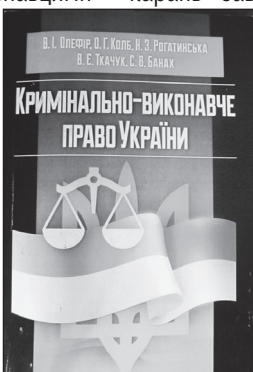
Тернопільського національного економічного університету та Університету розвитку людини "Україна" працював наш науковець, кандидат юридичних наук, доцент В.Є.Ткачук. Посібник рецензували заслужений юрист України, доктор юридичних наук, професор Національної академії внутрішніх справ В.Я.Горбачевський; доктор юридичних наук, старший науковий співробітник Інституту держави і права ім. В.М.Корецького, професор О.О.Кваша і доктор юридичних наук, провідний науковий співробітник НДІ вивчення проблем злочинності ім. академіка В.В.Сташиса НАПрН України, професор І.С.Яковець.

Навчальне видання підготовлене згідно із програмою курсу "Кримінально-виконавче право України" з урахуванням змін і доповнень до чинного законодавства. Авторі розкривають історію становлення вітчизняного кримінально-виконавчого

законодавства, структуру та принцип діяльності кримінально-виконавчої системи держави, практичні аспекти виконання кримінальних покарань. У книзі наголошується, що виконання таких покарань завжди є заходом державного примусу, який належить лише до функцій держави і здійснюється уповноваженими на це органами, котрі утворюють кримінально-виконавчу систему України.

У посібнику підкреслено важливий момент: порядок виконання кримінальних покарань, структура кримінально-виконавчої системи держави та принцип її діяльності, передбачені

саме кримінально-виконавчим законодавством, вимагають значних змін у контексті досягнення кращих світових правових стандартів. Значення вивчення висвітлених проблем полягає ще й у тому, що процес реформування вітчизняної кримінально-виконавчої системи актуалізується з погляду на необхідність наближення до вимог міжнародного права у процесі інтеграції України до європейського правового простору.

Форма і зміст навчального посібника спрямовані на ефективне й оперативне оволодіння студентів знаннями у галузі кримінально-виконавчого права, правового регулювання відбування кримінальних покарань та практики діяльності

кримінально-виконавчої системи держави. В "Загальній частині" розкриваються поняття й ознаки кримінально-виконавчого права і правовідносин; мета, завдання, суть, принципи та історичні етапи розвитку кримінально-виконавчого законодавства України; правовий статус і міжнародні стандарти прав засуджених; органи й установи виконання покарань і державна політика у цій сфері.

Конкретика кримінально-виконавчого права знайшла своє розгорнуте відображення в розділі "Особлива частина", де насамперед йдеться про виконання покарань у видах штрафу, конфіскації майна, позбавлення вільного, спеціального звання, рангу, чину або кваліфікаційного класу, права обіймати певні посади або займатись певною діяльністю. Тут розкриті покарання у видах громадських і виправних робіт, а також такі важкі види покарань, як обмеження та позбавлення волі. Визначено місце, порядок і умови цих покарань, правове регулювання праці засуджених, особливості виховного впливу на них, їх матеріально-побутове і медико-санітарне забезпечення.

Окремо приділена увага питанням відбування покарань у виді позбавлення волі засудженими жінками та неповнолітніми, звільнення від відбування покарань, допомога особам, які звільнилися від відбування покарань. Зазначена необхідність відповідного контролю за звільненими особами.

Видання адресоване студентам і викладачам юридичних спеціальностей ВНЗ, практичним працівникам кримінально-виконавчої системи держави і всім, хто цікавиться проблемами правознавства.